

ภาคผนวก ก.

คำพิพากษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

คำพิพากษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในภาคผนวก ก. นี้ มี 2 คดี กล่าวคือคดี Barcelona Traction และคดี ELSI (Elettronica Sicula S.p.A) ดังนี้

รายละเอียดของคดี Barcelona Traction

บริษัท Barcelona Traction Light and Power เป็นบริษัทที่ก่อตั้งขึ้นมาในปี 1911 ตามกฎหมายของประเทศแคนาดา บริษัทมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่เมืองโตรอนโตผู้ถือหุ้นข้างมากของบริษัทมีสัญชาติเบลเยียม (จำนวน 88%) บริษัทมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการด้านการพัฒนาระบบไฟฟ้าในประเทศสเปน โดยบริษัทมีสำนักงานสาขาอยู่ที่ประเทศสเปน

ในปี 1948 รัฐบาลสเปนได้โอนกิจการของบริษัทเป็นของประเทศสเปน จึงทำให้เกิดประเด็นเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองทางการทูต (Diplomatic Protection) ว่าประเทศแคนาดาหรือประเทศเบลเยียมจะเป็นผู้ให้ความคุ้มครองดังกล่าว ซึ่งหลักเกณฑ์ในการให้ความคุ้มครองทางการทูต (Diplomatic Protection) ตามกฎหมายระหว่างประเทศนั้น กำหนดให้รัฐเจ้าของสัญชาติของเอกชนผู้เสียหายเป็นผู้ให้ความคุ้มครอง โดยเอกชนผู้เสียหายไม่ได้รับการเยียวยาแก้ไขความเสียหายภายใต้กระบวนการยุติธรรมของรัฐที่ก่อความเสียหาย (Exhaustion of Local Remedies)

คดีนี้เบลเยียมอ้าง Diplomatic Protection เพื่อให้ความคุ้มครองคนชาติของตนซึ่งถือหุ้นในบริษัทในสัดส่วน 88% แต่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้พิจารณาประเด็นนี้ว่าเบลเยียมไม่สามารถให้ความคุ้มครองทางการทูตแก่บริษัท Barcelona Traction Light and Power ได้ เพราะเบลเยียมไม่มี Jus Standi (recognized right, right of standing) เพราะบริษัทมีสัญชาติแคนาดา เนื่องจากบริษัทได้ก่อตั้งขึ้นตามกฎหมายของประเทศแคนาดา มีที่ตั้งสำนักงานใหญ่อยู่ที่ประเทศแคนาดา อีกทั้งการจัดการระบบบัญชี การจดทะเบียนผู้ถือหุ้นก็เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายแคนาดา นอกจากนั้นในการประชุมใหญ่กรรมการบริหาร และการเสียภาษีเงินได้ก็ทำขึ้นในประเทศแคนาดาอีกด้วย ดังนั้น บริษัทจึงเป็นนิติบุคคลที่มีสัญชาติแคนาดา และเป็นผู้เสียหายโดยตรงอันเนื่องมาจากมาตรการที่รัฐบาลสเปนได้กระทำขึ้นเพื่อโอน

กิจการของบริษัทเป็นของรัฐ แม้ผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่หรือผู้ถือหุ้นข้างมากจะมีสัญชาติเบลเยียมก็ตาม แต่เบลเยียมก็เป็นเพียงผู้เสียหายทางอ้อมเท่านั้น

รายละเอียดของคดี ELSI (Elettronica Sicula S.p.A)

บริษัท Elettronica Sicula S.p.A (ELSI) เป็นบริษัทที่จดทะเบียนก่อตั้งขึ้นที่เมือง Palermo เกาะ Sicily ประเทศอิตาลี โดยได้ดำเนินธุรกิจผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ในปี 1967 บริษัทถูกถือหุ้นโดยบริษัทอเมริกัน ได้แก่ Raytheon ถือหุ้น 99.16 % และ Machlett ถือหุ้น 0.84 % (Machlett เป็นบริษัทในเครือของ Raytheon)

คดีนี้สหรัฐอเมริกาอ้างว่าอิตาลีได้ละเมิดสนธิสัญญา FCN (The Treaty of Friendship, Commerce and Navigation between the Parties) ซึ่งได้มีการลงนามกันที่กรุงโรม เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 1948 และละเมิดความตกลงในการให้ความช่วยเหลือ/ส่งเสริม ระหว่างสหรัฐอเมริกาและอิตาลี (The Supplementary Agreement) ที่ได้ลงนามในวันที่ 26 กันยายน 1951 เนื่องจากอิตาลีได้ดำเนินการมาตรการต่าง ๆ ต่อ ELSI ซึ่งเข้าข่ายการโอนกิจการเป็นของรัฐ ดังนั้น อิตาลีจะต้องแก้ไขเยียวยา และชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้พิจารณาประเด็นนี้ว่า ELSI เป็นนิติบุคคลสัญชาติอิตาลี เพราะได้ก่อตั้งขึ้นที่ประเทศอิตาลี (Place of Incorporation) บริษัทมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ประเทศอิตาลี (Place of Headquarter) บริษัทจึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดแน่นแฟ้นกับประเทศอิตาลีมากกว่าสหรัฐอเมริกา (Close and Permanent Connection) นอกจากนั้น บริษัทไม่ได้มีสัญชาติตามผู้ถือหุ้นอีกด้วย

คดีนี้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้แยกพิจารณาตัวบริษัทซึ่งเป็นนิติบุคคลออกจากผู้ถือหุ้น ดังนั้น อิตาลีจึงมิได้ละเมิดพันธกรณีในสนธิสัญญา FCN เนื่องจากตัวเองจะละเมิดตัวเองโดยการโอนกิจการเป็นของตนเองไม่ได้